Наш культурны асяродак
Жыpандоля
Выпуск № 43 (213)

ЦІ ВАРТА ЗВЯРТАЦЦА ДА МАКБЕТА?

Славутая трагедыя Шэкспіра на сцэне коласаўцаў

Зварот да сусветных узораў класічнай драматургіі для дырэктара — мастацкага кіраўніка Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа Валерыя Анісенкі — справа заканамерная.

Юрась Цвірка ў ролі Макбета.

Больш за год таму, калі заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Валеры Анісенка ўзначаліў коласаўскі тэатр, прыхільнікі віцебскай Мельпамены адчулі: да нас вяртаецца атмасфера той сцэны, з якой гучыць сапраўднае слова, якому нельга не паверыць і якога чакаеш...

Пастаноўка «Макбет» Валерыя Анісенкі стала падзеяй у тэатральным жыцці коласаўцаў, добрай прыкметай часу вяртання да вытокаў, натуральным выйсцем за межы звыклага. Праца над шэкспіраўскай трагедыяй была для яго не новай. Двойчы Анісенка звяртаўся да гэтага матэрыялу падчас мастацкага кіраўніцтва Рэспубліканскім тэатрам беларускай драматургіі, прадстаўляў спектакль гледачам у Англіі, дзе меў безумоўны поспех. Ён застаецца верным пастулату: каб годна працаваць з нацыянальнай драматургіяй, трэба добра ведаць, што сабой уяўляюць лепшыя ўзоры сусветнай класічнай драмы.

«Макбет» на сцэне коласаўскага тэатра наскрозь пранізаны дынамікай, рухам, у якім цесна пераплецены гістарычны час шатландскага караля Дункана і сучаснасць з яе алегарычным светаўяўленнем. Спектакль атрымаўся даволі лаканічным. Дзве дзеі пралятаюць як на адным дыханні, і гэта не дазваляе гледачу расслабіцца, трымае ўвагу залы, ствараючы адзіную атмасферу перажывання гістарычных падзей і маральнага выбару чалавека. Лаканічнасць пастаноўкі ў той жа час убірае ў сябе ўсю шырыню і глыбіню шэкспіраўскай трагедыі, надае спектаклю сучасны імпэт. Адчуць подых сучаснасці на сцэне дапамагае не толькі цікавая рэжысура, але і выразная работа мастака па касцюмах Ніны Гурло, таленавітая харэаграфія Дзіяны Юрчанкі, сцэнаграфія і святло — мастак-пастаноўшчык Аляксандр Касцючэнка. Рэжысёр наўмысна тонка і асцярожна ўводзіць у тканіну спектакля элементы эротыкі зусім не з мэтай такім чынам пазабавіць гледача. Здаецца, гэта робіцца дзеля таго, каб пазбегнуць суцэльнага патоку жорсткасці і гвалту, карціны, тыповай для Сяроднявечча. Каб наблізіць змест тэатральнай ігры да звычайных чалавечых пачуццяў. Газета «Scottish art» адзначала ў жніўні 1996 года, калі «Макбет» Валерыя Анісенкі быў паказаны на міжнародным фестывалі ў Шатландыі: «Гледачы ўбачылі ўнікальны сінтэз феерыі, жарсці і гвалту...» Дарэчы, спектакль беларускага рэжысёра-пастаноўшчыка быў названы тэатральнай з'явай, якая не мае аналагаў у 50-гадовай гісторыі Эдынбургскага тэатральнага фестывалю.

І вось 2013 год. «Макбет» вяртаецца на віцебскую сцэну. Прэм'ерны паказ адбыўся ў маі на Міжнародным тэатральным фестывалі «Мельпамена Таўрыі» пад адкрытым небам Херсона. Украінская крытыка вітала прэм'еру коласаўцаў, вызначыла ўнікальнасць сцэнічнага ўвасаблення, эксперыментальнасць. З мэтай наблізіць драматычны час Макбета да сучаснай аўдыторыі рэжысёр выводзіць акцёраў за межы сцэнічнай пляцоўкі, такім чынам уключаючы ў гульню тэатральнага гледача.

Ролю Макбета выконвае Юрась Цвірка. Акцёр з амплуа камедыйнага хітруна нечакана раскрываецца перад гледачом зусім з іншага боку. Сапраўды, калі Гасподзь надзяліў талентам, дык ён не можа быць аднабаковым! Юрась упэўнена дэманструе шырокі дыяпазон свайго акцёрскага майстэрства. Яго Макбет то ахоплены жарсцю, то паглыбляецца ў філасофскія разважанні, то раптоўна на вачах змяняецца тварам і прадстае хлуслівым д'яблам, якога яшчэ нядаўна ўсе лічылі сапраўдным героем. Шматаблічнасць Макбета ў выкананні Цвіркі ўражвае і падаецца пераканаўча. Яго выдатная работа не пакідае гледача абыякавым, прымушае ўзвысіцца над будзённым, абуджае да лепшага, да харастваю Так, у гэтым і заключаецца магічная сіла мастацтва! Катарсіс — ачышчэнне праз душэўныя перажыванні.

— Работа над «Макбетам» была і складанай, і лёгкай, — гаворыць Валерый Анісенка. — Галоўны вынік — адкрыццё магутнага драматычнага акцёра Юрася Цвіркі. Нечакана, неспадзявана... Ён здолеў мяне пачуць і пайсці за мной. Гэта работа стала прыкладам работы для іншых. Калі так будзе і надалей, магутная коласаўская трупа ўзрасце.

Юрась Цвірка працуе ў адным тандэме з Ірынай Цішкевіч (лэдзі Макбет), якая не саступае мужнаму супругу ў каларыце асобы, што прагне ўлады і пасля захлынаецца, гіне ў гэтым прагненні. Макдуф (Георгій Лойка), Банко (Яўген Бераснеў), Стары (Валянцін Цвяткоў), пачварныя вядзьмаркі — усе ствараюць выразныя вобразы шэкспіраўскай трагедыі, якая і сёння вучыць сучаснікаў не ператвараць жыццё ў «паганы балаган», бо ўсё адно «канец з'яўляецца пачаткам». «Маральны кодэкс», вызначаны класікам, вядомы кожнаму. Але ж адкуль чэрпае сваю сілу тая самая жудасць, «якой яшчэ на свеце не было»?

Пастаноўка «Макбета» на коласаўскай сцэне не звужаецца рамкамі нейкага тэатральнага эксперыменту. Гэта самастойны феномен, суцэльная навука, сапраўдная творчая лабараторыя для акцёраў, якія знаходзяцца ў пастаянным пошуку. Як не пагадзіцца з тым, што добрая класічная драматургія ў пастаноўцы сучаснага рэжысёра дазваляе акцёру спаўна раскрыць свае магчымасці. У выйгрышы аказваюцца ўсе, і ў першую чаргу — гледачы.

Святлана ДЗЯДЗІНКІНА.

■ Дзеля памяці

Птушка

Лістападаўскія ўспаміны пра Яўгенію Янішчыц

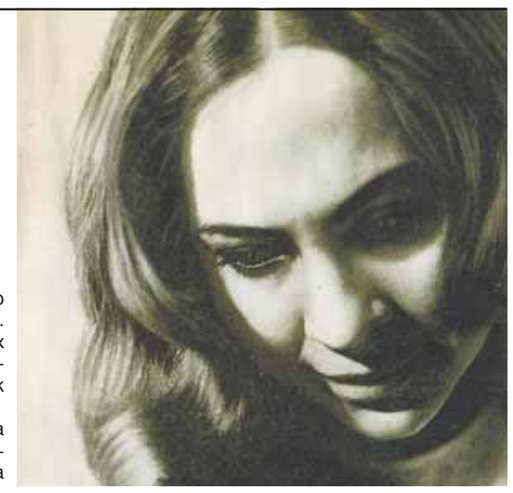

Сонца зачапілася за стрэхі,
Акрапіла мёдам верасы...
«Я люблю-ю!» — панесла
ўдалеч рэха.
«Я люблю-ю!» — азваліся лясы.

«Я люблю-ю!» — пацвердзілі дубровы,
Светлыя, як лебедзя крыло.
І для песні падказала словы
Роднае палескае сяло.

У грудзях прачнулася натхненне.
І дыханне заняло.
«Люблю-ю!»
І душа, як чуйнае карэнне,
Зноў адчула родную зямлю...

Яўгенія ЯНІШЧЫЦ.

Пяшчотным сэрцам яна выпускала словы, яны разляталіся, напаўнялі прастору, як птушыныя спевы: пяшчотай і гармоніяй. Нібыта на крылах ляцела насустрач жыццю, захапляючыся ўсім, што яно падносіла як дарункі: каханнем і поспехам. Толькі крылы давалі магчымасць хоць колькі пратрымацца, калі пасыпаліся ўдары лёсу — жаночыя і чалавечыя. Але бывае цяжар, які мацнейшы за сілу крылаў, і, калі думаеш, што ў нейкі момант хочацца проста адарвацца ад таго месца, ад той кропкі, дзе няма руху, і ўзляцець у паднябессе, гэты цяжар цягне ўніз. І крылатая душа рвецца на волю. Ляціць...

Паэтка Яўгенія Янішчыц — чалавек палёту. Яе талент нёс яе нібыта на крылах: маладая паэтка адразу на сябе звярнула ўвагу сваёй пранікнёнай лірыкай, пачала друкавацца. Адзін за адным падыходзілі зборнікі вершаў: «Снежныя грамніцы» (1970), «Дзень вечаровы» (1974), «Ясельда» (1978), «На беразе пляча» (1980), «Пара любові і жалю» (1983), «Каліна зімы» (1987). За кнігу «Пара любові і жалю» яна атрымала Дзяржаўную прэміі БССР імя Янкі Купалы. А ў 1988 годзе выйшаў зборнік выбраных твораў «У шуме жытняга святла».

Пра зборнікі паэткі ўзгадвалі ў гэтыя дні: 20 лістапада адзначалася 65-годдзе Яўгеніі Янішчыц. Але без яе: у лістападзе 1988 года жанчына-птушка загінула...

Яе называлі «непрыручанай птушкай» Палесся, «палескай ластаўкай» — таму што карані таленту яе ішлі ад роднай зямлі, ад тых мясцін, дзе яна адчула харастваю роднага слова, якое імкнулася ўсяляк падкрэсліць у сваіх творах. Па словах Васіля Быкава, «Жэня была самая таленавітая з усіх самых таленавітых паэтэс Беларусі, самая цнатлівая і дасканалая».

Успаміны пра яе і яе словы былі галоўнымі на вечарыне памяці паэткі, якую наладзілі Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры і Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі.

«Пачынаецца ўсё з любові...» — гэтыя словы Яўгеніі Янішчыц можна лічыць лейтматывам усяго яе жыцця, гэткім жа сэнсам была напоўнена яе творчасць. Таму яны і былі абраны як назва для выставы, дзе сярод зборнікаў паэзіі, якія былі выдадзены пры жыцці аўтаркі, можна пабачыць сучасныя публікацыі пра яе, перавыданні твораў, а таксама пераклады Яўгеніі Янішчыц на беларускую мову рускіх, украінскіх аўтараў, яе літаратурнакрытычныя артыкулы. І калі думаць пра ўнёсак чалавека ў жыццё, то наўрад ці яго варта вымяраць колькасцю пражытых гадоў. Можна — яскравасцю таленту. Адметнасцю думак. Вастрынёй пачуццяў, у якіх яна растваралася і якімі сілкавалася — як жанчына, як маці. І як паэт.

Яна вельмі чула рэагавала на свет. Шукала ў ім крыштальную чысціню. І шчыра спадзявалася, што, захоўваючы ўласную чысціню, рана ці позна можна заслужыць спагаду лёсу. Але ён з гэтым ніяк не спяшаўся, падкідваючы розныя выпрабаванні ў выглядзе хвароб — сваіх і блізкіх людзей, у выглядзе праблем, якія, можа, і вырашаліся б пакрысе... І птушкі, бывае, выбіваюцца з сіл, якіх ужо не хапае, каб узляцець і адчуць палёгку...

Вершы Яўгеніі Янішчыц напоўнены жыццём і ўсімі тымі клопатамі і пачуццямі, якое яно дорыць. Яны напоўнены і тым болем, з якім сутыкаецца чалавек, і той надзеяй, якую знаходзіць у сабе самім, каб існаваць далей. Але ў таленавітых людзей ёсць прывілея — існаваць заўжды, нават тады, калі гэта немагчыма. Янішчыц існуе ў вершах. Пачытаем?

Ларыса ЦІМОШЫК.

❍❍❍

Глыбы думак. Праху глыбы —
За сівою даўніной
Паміж Сцылай і Харыбдай,
Паміж сценкай і сцяной.
Адзіноты век? Гукання?
Не пачуўшы голас мой,
Ты прышлеш мне прывітанне
Паміж сонцам і зямлёй.
Беспрытул? Ды, дзякуй Богу,
Не згасае успамін.
Дай мне ласкі на дарогу,
Дзікі ландыш і палын.
Будзе светла мне і горка
За лагчынай, за гарой
Паміж ранішняю зоркай
І вячорнаю зарой.

...І прасвечваюць нашыя сэрцы

Як адбіткі вякоў, як набыткі,
Што не ў сілах здалець і смуга, —
Легендарныя коні і світкі,
Вышываная — кроўю — сцяга...
Нашы плечы ў баях не паслаблі,
Хоць крышыў іх нягоды віхор.
Чаратамі — сталёвыя шаблі
Над прадоннем былінных азёр.
Наша моц гартавалася ў буры,
На гарачых кастрах пачуцця.
...Неабутыя славы катурны
Пры высокім дыханні жыцця.
Песня й праўда — бясцэнныя зліткі
(Чужакам хай пасвецяць рублі).
Легендарныя коні і світкі —
Ўсё разбуджана гулам зямлі!
На павершы стаім, па праверцы,
Растапляючы камень і лёд.
І прасвечваюць нашыя сэрцы
Каліноўскі. Купала. Народ.

■ Нотны радок

«САНОРУС» І ПОЛЬСКІЯ КАМПАЗІТАРЫ

Творы, якія гучаць у Беларусі ўпершыню

23 лістапада ў Белдзяржфілармоніі будзе прадстаўлена канцэртная праграма, прысвечаная юбілеям славутых польскіх кампазітараў, шырока вядомых не толькі ў сябе на радзіме, але і ва ўсім свеце: 100-годдзю з дня нараджэння Вітольда Люстаслаўскага і 80-годдзю з дня нараджэння Хенрыка Мікалая Гурэцкага. Асаблівасць канцэрта ў тым, што ўсе творы гучаць у Беларусі ўпершыню.

Такую праграму падрыхтавала беларуская музычная капэла «САНОРУС» на чале з мастацкім кіраўніком і дырыжорам Аляксандрам Хумалам. Таксама ў канцэрце бярэ ўдзел сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі пад кіраўніцтвам дырыжора, народнага артыста Беларусі Аляксандра Анісімава. «Зоркамі» гэтага канцэрта стануць польская оперная дзіва Юстына Самборска і выдатны беларускі піяніст, лаўрэат міжнародных конкурсаў Юрый Бліноў.

Ларыса ЦІМОШЫК

■ Выставы

ДЗВЕ

Дзве выставы фатаграфій у Мінску: падарожжа па Індыі і вяртанне да каранёў

Паколькі кінематограф непазбежна імкнецца да максімальнай дакументальнасці, выяўленчае мастацтва таксама выбірае найбольш дакументальны спосаб фіксацыі рэальнасці — фатаграфію. Вы ніколі не задумваліся, чаму выявы іншых, незнаёмых нам людзей і мясцін часам бываюць такімі прыцягальнымі? Гэтымі днямі ў Мінску можна паглядзець дзве надзвычай цікавыя фотавыставы. І задумацца.

На выставе «Непатрэбнае сваяцтва».

1. «Масала» Алесі Філіпавай у Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва (пр-т Незалежнасці, 47).

Масала — гэта назва традыцыйнай індыйскай гарбаты з кардамонам, імбірам, насеннем фенхелю, чорным перцам, гваздзікай. Цудоўнае спалучэнне гарачых усходніх спецый у час набліжэння зімы. Зрэшты, як і стракатыя падзеі нядаўняга мінулага... Што так вабіць беларусаў у гэтую краіну каляровых летуценняў і старадаўніх легенд? Філолагі сцвярджаюць, што ў сканскрыце і шэрагу славянскіх моў вельмі шмат сугучных слоў. Можа, гэта і ёсць нейкае старажытнае генетычнае сваяцтва, якога не відаць няўзброеным вокам?.. У любым разе, фотаздымкі з Індыі не могуць быць непрыгожымі. Тут нават і не варта карыстацца нейкімі мастацтвазнаўчымі тэрмінамі, каб ахарактарызаваць гэтыя фотаздымкі. І калі я гляджу на кадры, зробленыя Алесяй, то бачу не проста экзотыку, а мноства прыгод, цікавых і нават небяспечных гісторый, якія магла перажыць фатограф, палюючы на свае ўнікальныя кадры. А гэта цэлае жыццё, персанальная рэальнасць, асабістая Індыя!

Выстава працуе да 11 студзеня.

2. «Непатрэбнае сваяцтва» са збораў Сярэбранікава і Ясевіча ў галерэі Л. Шчамялёва (пр-т Ракасоўскага, 49).

Фотаздымак Алесі Філіпавай з серыі «Масала. Падарожжа па Індыі».

У галерэі Леаніда Шчамялёва ў «спальным» раёне Мінска працуе выстава «Прыгожая фатаграфія мяжы XIX-XX стагоддзяў. Частка 1. Непатрэбнае сваяцтва». Фотаздымкі экспазіцыі — экспанаты з прыватных калекцый Дзмітрыя Сярэбранікава і Вячаслава Яскевіча. У рэспектабельным афармленні мы бачым фотаздымкі стагадовай даўніны, апрацаваныя фотамастакамі Уладзімірам Суцягіным і Элай Шкундзіч, а таксама некалькі выкананых імі лічбавых копій.

Цікава, наколькі глыбокія тэмы здольнае ўзняць такое, здавалася б, высокатэхналагічнае матэрыялістычнае мастацтва, як фатаграфія. І тады, у першай палове XIX стагоддзя, калі Ньепс зрабіў славуты фотаздымак «выгляд з акна» пры дапамозе камеры-абскуры, і сёння фатаграфія застаецца мастацтвам, якое мае непасрэднае дачыненне да тэхнікі. (Хіба што сёння яна стала нашмат больш даступнай.) А значыць — больш прыземленым, прагматычным. У нечым, магчыма, так яно і ёсць. Але пад уздзеяннем часу старыя фотаздымкі набываюць новыя канатацыі, сэнсава трансфармуюцца ў нейкія абсалютна новыя канцэпцыі. Так і аўтары выставы «Непатрэбнае сваяцтва» нібы заклікаюць паглядзець на людзей на старых фотаздымках. Хто яны? Чаму і калі былі зроблены гэтыя фота? Толькі памятаючы сваё мінулае, «свой радавод да пятага калена», мы можам ісці наперад, ствараць будучыню... Аўтары выставы шчыра вераць, што іх рэтрафота натхняць гледачоў на глыбінныя развагі пра сваё мінулае, сваіх продкаў. Магчыма, нехта пасля прагляду вернецца дахаты, возьме сямейны альбом са старымі фотакарткамі і падумае пра нешта, пра што раней не думаў. Або раскажа сваім дзецям пра іх бабуль і дзядуляў. Чаму мы часам не беражом свае сямейныя каштоўнасці або прадаём іх за бясцэнак? Чаму не цікавімся тым, што «раньш было»? Дзіўна, але дзве фотавыставы, пра якія ідзе гаворка, хоць і абсалютна розныя, але заклікаюць да такіх сугучных рэчаў: звярнуцца да сябе, да суседа, да сваяка, да чалавека; не даць матэрыялістычнаму прагматычнаму свету паглынуць, раструшчыць нас. Можа быць, сваяцтва гэтае, повязь з мінулым, не такое ўжо і непатрэбнае?.. А людзі на чорна-белых фотаздымках не такія ўжо і незнаёмыя...

Выстава працуе да 11 снежня.

Вольга ЧАЙКОЎСКАЯ

■ Альбом

«МЫ ПАДРАСЛІ...»

Якасны запіс новага альбома «Стары Ольса» ажыццявіў на радзіме

«Стары Ольса» нічога не запісваў цягам пяці гадоў, але за гэты час паназапасіў матэрыялу на два цэльныя па змесце альбомы — палацава-камерны і застольна-песенны. Першы дыск «Santa Maria» ўжо гатовы, а другі праходзіць этап падрыхтоўкі да запісу: «У першую чаргу, мы вырашылі запісаць рэнесанс і барока. З наступнай восені возьмемся запісаць песенную спадчыну: гэта ў асноўным застольныя і рыцарскія песні», — кажа заснавальнік і лідар гурта Зміцер Сасноўскі.

У новы альбом увайшлі 13 твораў. Больш за палову кампазіцый узяты з вядомага зборніка барочнай музыкі «Полацкі сшытак», творы з якога трывала ўвайшлі ў партытуры польскіх і нямецкіх музыкантаў. Адна кампазіцыя запісана паводле «Віленскага сшытка» — ананімнага зборніка п'ес для сольнага і ансамблевага выканання, што быў складзены ў 1600 годзе ў Вільні. «Гэтая кампазіцыя сведчыць аб нездаволенасці аматараў музыкі ў Вялікім Княстве Літоўскім той колькасцю італьянскай музыкі, якая да нас трапляла, — тлумачыць Сасноўскі. — Так з'явіўся танец «Saltarello», аўтарам якога, верагодна, з'яўляецца віленскі кампазітар Дыямед Катон. Нашы музыканты пачыналі ўжо не проста ствараць музыку, стылізуючы яе пад французскую ці нямецкую, а і пісаць свае танцы, але пад італьянскімі назвамі».

«Звычайна мы робім новы матэрыял і выконваем яго пераважна за межамі Беларусі, а толькі потым накіроўваемся ў студыю... Я лічу, што атрымаўся добры сярэднявечны рок-н-рол. У альбоме ёсць драйв, імправізацыя, але ўсё сыграна на аўтэнтычных інструментах. Кампазіцыі яднае адно: гэта хіты эпохі Сярэднявечча і Рэнесансу Вялікага Княства Літоўскага і Заходняй Еўропы», — прыўносіць з доляй гумару сучасную лексіку лютніст гурта Ілья Кубліцкі. «Падчас фестываляў мы часта выклікаем здзіўленне знаўцаў і даследчыкаў. Так адбываецца таму, што склаўся стэрэатып, што музыку барока трэба выконваць на класічных інструментах. Таму, можна сказаць, мы з'яўляемся вальнадумцамі ў гэтай сферы, не прымаем каноны, якія сфарміраваліся дзякуючы акадэмічнаму музычнаму выхаванню. Растлумачыць выраз «сярэднявечны рок-н-рол» можна ў тым сэнсе, што мы можам называць сябе рэвалюцыянерамі ў сферы вяртання ў канцэртную практыку аўтэнтычных інструментаў, уласцівых менавіта той эпосе», — развівае думку Кубліцкага Сасноўскі.

Аказваецца, зараз і ў мінскіх «спальніках» можна запісацца на міжнародным узроўні. Цікава, што гуказапісвальная студыя, на якой калісьці пачынаўся запіс, згарэла і ўжо не існуе, таму ў выніку «Santa Maria» запісалася на Sunflowers. Гэта студыя знаходзіцца ў даволі спецыфічным мінскім раёне Шабаны, які ніколі не меў культурнай славы (прапанова перайменаваць Sunflowers у Sabanyflowers выклікала смех).

Прафесійным падыходам да справы гукарэжысёра Віталя Кулеўскага музыканты не стамляюцца шчыра захапляцца. Паводле іх слоў, шмат у чым дзякуючы яго руплівасці пры працы з гукам «Santa Maria» стаў самым якасным па гучанні альбомам за ўсю немалую дыскаграфію групы. Да таго ж «Santa Maria» адрозніваецца ад папярэдніх запісаў «Старога Ольсы» тым, што альбом цалкам спрадзюсаваны музыкантамі самастойна. «Гэта першы альбом, які мы зрабілі без прадзюсараў і спонсараў і на які ўплывалі толькі нашы асабістыя эстэтычныя, навуковыя, даследчыя погляды. Мы запісалі яго самастойна ў фінансавым сэнсе, і, адпаведна, не мелі абавязкі прыслухоўвацца да думак іншых людзей. Мы крыху «падраслі» ў сэнсе тэхнічнага выканання, навуковага даследавання, паглыблення ў традыцыі XVI-XVII стагоддзяў», — падсумоўвае Зміцер Сасноўскі.

На фоне ўсіх твораў у новым альбоме вылучаюцца і дзве песні, адна з якіх дала назву дыску. Гэта не вельмі характэрныя для нашага рэпертуару творы. За 14 гадоў існавання гурта ў нас было ўсяго толькі дзве рэлігійныя песні: гімн «Багародзіца» і псальма «Монаршэ Вечнэму», адпаведна, XV і XVI стагоддзяў. У новы альбом трапілі яшчэ дзве песні духоўнага зместу: «Ave Maria» і «Santa Maria», — дадае Зміцер Сасноўскі, які выступіў пры падрыхтоўцы альбома не толькі як выканаўца, але і перакладчык. Напрыклад, музыка і словы да песні «Ave Maria» былі знойдзены ў рукапісе XIV стагоддзя «Llibre Vermell de Montserrat» (што ў перакладзе з каталонскага азначае «Чырвоная кніга манастыра Мансерат»). Згодна з каментарам складальніка рукапісу, гэтую песню можна выконваць пілігрымам, якія спыніліся ў кляштары і маюць ахвоту спяваць і танцаваць.

Любая музыка патрабуе прывыкання, выхавання. Напрыклад, рок-музыка існуе ўжо больш за 60 гадоў, і за гэты час яна выхавала масавага слухача. Класічная музыка таксама існуе вельмі даўно, і, адпаведна, яна таксама выхавала свайго слухача. А сярэднявечная музыка ў канцэртнай практыцы прысутнічае толькі гадоў 15-20, таму яна, нягледзячы на свой узрост, будзе выхоўваць сабе аўдыторыю яшчэ не адно дзесяцігоддзе, упэўнены «стараольсаўцы».

І той факт, што гэта другая — пасля «Песняроў» — група ў гісторыі Беларусі, чые беларускамоўныя кампазіцыі вучаць ды саматужна перакладаюць на рускую мову на тэрыторыі Расійскай Федэрацыі тамашнія шараговыя слухачы, дае падставы спадзявацца на далейшы рух наперад выдатнага калектыву.

Зміцер СНАПКОЎСКІ